

‘Pestprotocol’

Wilhelmina

CNS-basisschool

Pestprotocol CNS Basisschool Wilhelmina

Inhoud

1. INLEIDING	2
2. DOELSTELLING VAN HET PROTOCOL	2
3. WAT WORDT VERSTAAN ONDER PESTEN?	2
4. SIGNALLEN DIE WIJZEN OP PESTGEDRAG	3
5. PREVENTIEVE AANPAK VAN PESTEN	4
UITGANGSPUNTEN AANPAK PESTPROBLEEM	4
BASISREGELS VAN DE SCHOOL ALS UITGANGSPUNT	4
ACTIVITEITEN IN HET KADER VAN PREVENTIE	5
6. MAATREGELEN ALS ER DAN TOCH WORDT GEPEST	6
CONSTATERING VAN PESTEN	6
INFORMATIE AAN DE BETROKKEN OUDERS	6
AANLEGGEN VAN EEN DOSSIER	6
5-SPOREN AANPAK	6
TOELICHTING 5-SPOREN AANPAK	7
7. BELEID ALS HET PESTEN DOOR BLIJFT GAAN	8
ACTIVITEITEN GERICHT OP DE 5-SPOREN AANPAK	8
SANCTIEBELEID	11
8. WAT TE DOEN BIJ HET IN GEBREKE BLIJVEN VAN DE SCHOOL?	13
10. ONDERTEKENING VAN HET PROTOCOL	14
DIRECTIE	.
MEDEZEGGENSCHAPSRAAD (OUDERGELEDING)	.
MEDEZEGGENSCHAPSRAAD (PERSONEELSGELEDING)	.

1. Inleiding

Pesten vormt een wezenlijk probleem voor het samenwerken en samenzijn op school. De gevolgen voor het gepeste kind, de pester en de andere kinderen op school kunnen aanzienlijk zijn. Pesten is een probleem waarvan de school vindt dat het structureel aangepakt moet worden door samenwerking van leerkrachten, leerlingen en ouders.

2. Doelstelling van het protocol

We willen streven naar een pestvrije school. Vanuit onze kernwaarden (o.a. vertrouwen, respect en welbevinden) vinden we dat we er alles aan moeten doen om kinderen die een groot deel van hun tijd op school doorbrengen, een zo veilig mogelijke omgeving te garanderen. De Wilhelminaschool wil haar leerlingen een veilig pedagogisch klimaat bieden, waarin zij zich harmonieus en op een prettige en positieve wijze kunnen ontwikkelen. Natuurlijk is het beter om het pesten te voorkomen door het scheppen van een goed pedagogisch klimaat en daar gaat dan ook in eerste instantie de aandacht naar uit. De leerkrachten bevorderen deze ontwikkeling door het scheppen van een veilig klimaat in een prettige werksfeer in de klas en op het schoolplein. Een van de regels is dat leerlingen met respect met elkaar dienen om te gaan. Voor de Wilhelminaschool is pesten een niet te accepteren en ongewenste situatie. Middels dit pestprotocol wil onze school de aanpak van pesten op een formele wijze vastleggen in het schoolbeleid. Het pestprotocol zal elke twee jaar worden geëvalueerd en waar nodig gewijzigd of aangevuld worden.

3. Wat wordt verstaan onder pesten?

Pesten is systematisch geweld (psychisch en/of lichamelijk) van een leerling of een groep leerlingen ten opzichte van één of meer slachtoffers (klasgenoten), die zich gekwetst en buitengesloten voelen en niet (meer) in staat zijn om zichzelf te verdedigen. Dit kan zich uiten door sociaal, verbaal, fysiek of materieel pestgedrag

Enkele voorbeelden van pestgedrag

- Buitensluiten of negeren (doen alsof het gepeste kind niet bestaat)
- Non-verbale (rare gezichten trekken) en verbale (schelden, roddelen) negatieve signalen geven naar het gepeste kind
- Zonder reden slaan, schoppen of bedreigen van het gepeste kind

Als dit steeds bij hetzelfde kind gebeurt, dan is er sprake van structureel pesten: de ander heeft daar last van en er is geen sprake meer van respect voor de ander. (In tegenstelling tot plagen: dat gebeurt incidenteel en de ander lijdt daar niet onder.)

4. Signalen die wijzen op pestgedrag

Een aantal van de hieronder genoemde signalen kunnen enkel thuis of juist alleen op school worden waargenomen. Dit vraagt alertheid en een open gesprekshouding van ouders én leerkrachten. De observaties van de leerkracht zijn van groot belang om pesten te signaleren. Daarnaast vullen de leerlingen een vragenlijst in over pestbeleving. Signalen van ouders nemen we zeer serieus en worden altijd gevolgd door extra observaties door leerkrachten.

Van de pester(s):

- ☐ Een spel is “toevallig” steeds net begonnen als hij of zij erbij komt.
- ☐ Zuchten, piepen en steunen van andere kinderen, als het betreffende kind een idee oppert, dat wel geaccepteerd zou worden indien een ander kind dat idee aangedragen zou hebben.
- ☐ Veel geroddel in de groep.
- ☐ Andere kinderen laten zich negatief uit over familieleden van dat kind.
- ☐ Alles maar stom vinden van het betreffende kind, m.b.t. kleding, haardracht, keuze van de rugzak e.d.
- ☐ Als andere kinderen negatiever reageren op een fout van het kind, dan dat ze doen bij hun andere klasgenoten.
- ☐ Bezittingen afpakken
- ☐ Briefjes doorgeven
- ☐ Beledigen
- ☐ Isoleren
- ☐ Buiten school opwachten, slaan of schoppen
- ☐ Op weg naar huis achterna rijden / lopen
- ☐ Naar het huis van het slachtoffer gaan
- ☐ Schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer.
- ☐ Altijd een bijnaam, nooit de eigen naam noemen.
- ☐ Zogenaamd leuke opmerkingen maken over een klasgenoot.
- ☐ Misbruik maken van beperkingen (bijv. rugzakleerlingen)

Het slachtoffer:

- ☐ Vaak alleen staan in de pauzes
- ☐ Tijdens de pauze bij de pleinwacht gaan staan.
- ☐ Vaak alleen met jongere kinderen spelen.
- ☐ Niet naar buiten willen op school.
- ☐ Niet (meer) naar school willen of aangeven zich ziek te voelen
- ☐ Bepaalde kleding niet meer willen dragen naar school, de club of ...
- ☐ Snel boos of prikkelbaar
- ☐ Niet (meer) buiten willen spelen en zich opsluiten in huis.
- ☐ Niet (meer) uitgenodigd worden op partijtjes van klasgenoten.
- ☐ Voortdurend overal de schuld van krijgen.
- ☐ Niet worden opgenomen in een groepje.

5. Preventieve aanpak van pesten

Uitgangspunten aanpak pestprobleem

- ☐ Pesten moet door alle partijen als probleem worden gezien. Met partijen bedoelen we leerling, onderwijzend en niet onderwijzend personeel en ouders. De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en te stoppen.
- ☐ De school wil pesten voorkomen. We willen preventief bezig zijn en niet op pestproblemen wachten. Preventief houdt actie in: signaleren, kinderdagboek/dossier bijhouden.
- ☐ Leerkrachten willen pesten kunnen signaleren. Leerkrachten moeten naar aanleiding daarvan ook duidelijk stelling durven nemen naar alle partijen. .
- ☐ Praten alleen leidt tot niets. We moeten kennis ook toepassen in concreet gedrag en concrete situaties. Op deze manier wordt kennis omgezet in een vaardigheid om positief met elkaar om te kunnen gaan (afspraken en omgangsregels).
- ☐ Voorbeeldgedrag van volwassenen binnen de school is van groot belang. In de houding van alle medewerkers kunnen kinderen aflezen, dat wij respect hebben voor elkaar en voor alle kinderen op onze school Wij laten in ons gedrag duidelijk zien wat wij verstaan onder een veilige school. De leerkrachten bespreken dit goed en komen tot afspraken (bijv. bij de deur van de klas de kinderen begroeten, samen met de groep regels afspreken).

Basisregels van de school als uitgangspunt

Aan het begin van het schooljaar worden in alle groepen en met alle leerlingen de gedragsregels opgesteld. We gaan deze regels oefenen. Op de informatieavonden zal dit ook met ouders besproken worden.

Onze school moet beschikken over een herkenbare aanpak. We hanteren 'de regel van de maand' De drie positieve basisregels moeten bij de kinderen bekend zijn:

- ☐ **Regel 1:** Een regel voor het omgaan met elkaar: **Voor groot en klein zullen we aardig zijn.** Je laat een ander in zijn waarde (je bent aardig en helpt elkaar). Ieder kind moet zich hier op school veilig voelen. Jij en ik.
- ☐ **Regel 2:** Een regel voor het omgaan met materialen: **We zullen goed voor de spullen zorgen, dan zijn ze weer te gebruiken morgen.** Iedereen gaat voorzichtig /zorgvuldig om met de spullen van jou en van mij en van de school.
- ☐ **Regel 3:** Een regel voor het bewegen binnen en buiten de school: **De school is van binnen een wandelgebied en buiten hoeft dat lekker niet.** Iedereen houdt rekening met elkaar bij het bewegen. Zowel binnen als buiten houden we rekening met elkaar.

Uit deze drie regels volgen verdere afspraken met de kinderen. We zorgen voor orde en rust op school. Er is toezicht op het schoolplein door alle groepsleerkrachten tijdens de pauze en door enkele groepsleerkrachten voor en na schooltijd. Bij problemen op het plein wordt dit zo snel mogelijk gemeld aan de leerkracht(en) van de betreffende leerling. Binnen de teamvergaderingen plannen we regelmatig ruimte om te spreken over het pedagogisch klimaat van de school. Pesten wordt bespreekbaar gemaakt in de groep.

Activiteiten in het kader van preventie

Deze activiteiten staan in het teken van verbetering van het groeps- / schoolklimaat. Een positief leer- en leefklimaat geeft meer binding met de school, waardoor ongewenst gedrag sterk afneemt.

Hoe werken we daar in de klas aan?

- ☐ De manier waarop we met kinderen omgaan.
- ☐ De manier waarop we de kinderen bij de les betrekken, hen aanmoedigen, helpen, corrigeren, het gevoel geven dat ze ook fouten mogen maken.
- ☐ De manier waarop we rekening houden met verschillen tussen kinderen.
- ☐ De manier waarop we het werken in de groep organiseren.
- ☐ Afspraken en omgangsregels (zie de 3 basisregels).
- ☐ Aanbod lessen, materialen sociaal emotionele ontwikkeling.
 - Methode: "leefstijl".
 - Afnemen van een vragenlijst over de pestbeleving.

Met interactie, instructie en klassenmanagement scheppen we de voorwaarden voor een pedagogisch klimaat waarin elk kind tot zijn recht komt.

6. Maatregelen als er dan toch wordt gepest

Constatering van pesten

Het kan natuurlijk voorkomen dat er ondanks alle maatregelen in de preventieve sfeer toch nog gepest wordt. Bij het constateren van (vermoeden, horen of zien) pesten maken we gebruik van het materiaal van de methode “Kinderen en hun sociale talenten”. Als dit niet werkt, bezint het team zich over aanvullende materialen.

Informatie aan de betrokken ouders

De eerste stap is dat de leerkracht in alle gevallen van pesten de ouders van de pester en het slachtoffer op de hoogte zal stellen van de situatie. Dit gebeurt zo snel mogelijk als is vastgesteld dat het om pesten gaat. Hierover is vooraf overleg tussen de leerkracht, de bouwcoördinator en intern begeleider. Als gezien wordt, of bij vermoeden of horen bevestigd wordt, dat er wordt gepest, gaan we over tot de aanleg van een dossier en de 5-sporen aanpak.

Aanleggen van een dossier

De leerkracht legt een dossier aan. Dit dossier bevat gegevens m.b.t. de betreffende situatie. Dit dossier wordt tevens aangevuld met meldingen van overige leerkrachten, surveillanten / pleinwacht enz. Ouders/verzorgers van de pester worden op de hoogte gebracht van de feiten en weten dat we een dossier gaan aanleggen. Dit dossier blijft op school, maar ouders hebben het recht om dit in te zien.

Teamleden informeren elkaar:

- op het plein: melden door de pleinwacht
- bij overblijven: melden door de overblijfkrachten
- Bij de gymles

5-sporen aanpak

1. De leerkracht (signaleren)
2. Het gepeste kind (hulp)
3. De pester (hulp)
4. Hulp aan de zwijgende middengroep (toeschouwers)
5. Hulp aan ouders (adviezen/tips)

Toelichting 5-sporen aanpak

Deze aanpak is bedacht door de Noor Olweus. Uit wetenschappelijk onderzoek is gebleken dat dit één van de weinige effectieve manieren is om pesten aan te pakken, vooral door het effect op de lange termijn.

1. **Leerkracht:** De leerkracht moet de signalen goed interpreteren en daarna acties ondernemen.
2. **Pester:** Met de leerling bespreken wat pesten doet met de ander. De pester moet worden gestopt. In een gesprek aangeven dat je het gedrag afkeurt. Houden aan afspraken en omgangsregels zoals die bekend zijn. (Dit zijn de samen opgestelde klassenregels en de regels zoals die zijn beschreven in de schoolgids) De leerling helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere leerlingen. De leerling helpen om zich aan de regels en afspraken te houden. Grenzen stellen en daar consequenties aan verbinden. In sommige gevallen externe begeleiding regelen.
3. **Gepeste kind:** Het gepeste kind ondersteuning geven; we delen je zorg. De gepeste serieus nemen. Zeggen dat je actie gaat ondernemen. Naar de leerling luisteren en zijn probleem zeer serieus nemen.
4. **De middengroep:** De rest van de klas betrekken we bij de oplossingen van het pestprobleem. De no blame methode kan hierbij worden ingezet. Met de leerlingen overleggen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen., waarbij ze een actieve rol spelen. De middengroep (toeschouwers / meelopers) gaan we actief inzetten.
5. **Ouders:**
Leraren krijgen te maken met de ouders van slachtoffers, pesters en van de zwijgende middengroep. De ouders van de slachtoffers zullen het meest geneigd zijn om de hulp van de school in te roepen, maar ook de ouders van de zwijgende middengroep zullen zich misschien zorgen maken. Pesten verziekt immers de sfeer in de klas. Voor ouders van pesters kan de mededeling dat hun kind pest soms erg confronterend zijn. Aan hen vragen we om aan het probleem een einde te maken.

7. Beleid als het pesten door blijft gaan

Activiteiten gericht op de 5-sporen aanpak

Als het pesten doorgaat, gaan we activiteiten ondernemen waarbij alle vijf betrokken partijen (zie 5-sporen aanpak) aandacht krijgen.

Hulp aan het gepeste kind (leerkracht)	Een kind dat gepest wordt, vertelt vaak moeilijk dat het wordt gepest. Er volgen enkele individuele gesprekken met de leerling. Als inderdaad pestgedrag wordt vastgesteld, worden er maatregelen genomen, want ook het slachtoffer heeft hulp nodig. De leerkracht neemt duidelijk stelling. Hulp van ouders, leerkrachten, intern begeleider, directeur en misschien van een externe. “Hoe verder” afspraak. Gesprekken met ouders. Wat kunnen ouders doen?
Hulp aan de pester.	Hulp kan zijn: straffend gesprek (omdat hij geen veiligheid heeft geboden), probleemoplossend gesprek, rollenspel, gesprek met ouders, training sociale vaardigheden; Probleemoplossend gesprek: Wat is de reden van het pestgedrag? • Zelf gepest zijn? • Weinig aandacht van de ouders? • Lichamelijke bestraffing door de ouders? • Ouders corrigeren agressief gedrag niet. • Slecht voorbeeld van ouders, leraren of andere volwassenen • Bang zijn om zelf het mikpunt te worden als niet een ander de zondebok is • Zich groot voor willen doen ten opzichte van anderen • Jaloers zijn op anderen • Reactie op bepaalde smaak-, geur- of kleurstoffen • Blootstelling aan geweld op tv of in computerspelletjes • Frustraties in het leren • Verwend kind zijn (kind is gewend om altijd zijn zin te krijgen) Als de oorzaak enigszins duidelijk is, probeert de leerkracht vervolgens de gevoeligheid van de pester voor wat hij met het gepeste kind uithaalt, te vergroten. Kan met behulp van een rollenspel.
De zwijgende middengroep.	In woord en daad moet de school steeds het signaal afgeven dat pesten niet kan en dus norm overschrijdend gedrag is, waartegen een ieder stelling moet innemen. Kortom, de school werkt aan een klimaat waarbij leerlingen het voor elkaar opnemen in plaats van de pesters hun gang te laten gaan. Tips: • het onderwerp pesten dient beleidsmatig aangepakt en regelmatig aan de orde gesteld te worden. Daarom geven we lessen uit de methode Leefstijl en Trefwoord.

	• Zorg dat dingen bespreekbaar worden. Informatie over pestgedrag valt niet onder “klikken”. De groep moet dit duidelijk ervaren. Wijs de groep nog eens op de omgangs- en gedragsregels. • Wijs de leerlingen in met name de hogere groepen op hun verantwoordelijkheid. Leerlingen uit de “zwijgende middengroep” kunnen en moeten opkomen voor kinderen die gepest worden. • Als een leraar met de klas spreekt over pesten, is het raadzaam om geen pestsituatie in de klas als uitgangspunt te nemen, maar het onderwerp daar bovenuit te tillen. Bijvoorbeeld aan de hand van een krantenknipsel, een tv-uitzending, een website, een brief van een leerling van een andere school, enz. • Bij lessen over pesten is het voorbeeldgedrag van de leraar van groot belang, er zal minder worden gepest in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar aanvaarding van verschillen wordt aangemoedigd, waar ruzies worden uitgesproken en niet met geweld worden opgelost, waar leerlingen in hun eigenheid worden gerespecteerd, waar agressief gedrag van leerlingen, ouders en leraren niet wordt geaccepteerd en waar leraren duidelijk stelling nemen tegen dergelijke gedragingen. • De methode “Leefstijl” gaat niet alleen uit van de lessen die gegeven worden, maar ook van praktijksituaties. De lessen staan zo niet los op zichzelf.
De leerkrachten	Leraren hebben een sleutelrol in de aanpak van het pesten. Zij zijn de eerst verantwoordelijken voor de aanpak op school. Ook wordt van leraren verwacht dat zij signalen van ouders serieus nemen. De intern begeleider en de directeur kan de leerkracht ondersteunen bij het in kaart brengen van het pestgedrag. Eventueel kan de intern begeleider hierbij de hulp inroepen van externe instanties. De leerkracht stelt samen met de intern begeleider een plan van aanpak op om het pesten te bestrijden. Om het pesten tegen te gaan, moeten leraren eerst weten óf en hoe er wordt gepest. Dit kunnen zij allereerst doen door steeds bedacht te zijn op signalen die kunnen wijzen op pestgedrag. In hoofdstuk 4 staan enkele veel voorkomende signalen.
De ouders	Gesprek met ouders/verzorgers over de situatie. Wat kunnen ouders doen als zij merken dat hun kind gepest wordt? Tips aan ouders van pester: • Neem het probleem serieus. Raak niet in paniek; • Praat met het kind om achter de mogelijke oorzaak van het pesten te komen • Maak het kind gevoelig voor wat het anderen aandoet • Besteed aandacht aan het kind • Stimuleer het kind tot het beoefenen van een sport om zijn agressie vreedzaam kwijt te kunnen • Schakel eventueel deskundige hulp in Tips aan ouders van gepeste kinderen: • Neem het probleem serieus, het kan ieder kind overkomen; • Laat uw kind voortdurend weten dat u van hem houdt; • Bespreek het probleem met de direct betrokken leerkracht van het kind en met de intern begeleider. • Lees samen met het kind literatuur over pesten op school;

	• Beloon het kind en help het zijn zelfrespect terug te krijgen (leg nadruk op de sterke kanten of eigenschappen); • Maak complimenten elke keer als het kind iets goed doet. • Stimuleer het kind tot het beoefenen van een sport, zodat hij of zij in een spel of motorische vaardigheid kan uitblinken; • Houd de communicatie met het kind open en blijf dus in gesprek met het kind; • Geef aan dat het kind in eerste instantie het beste niet kan reageren; • Bespreek welke situaties het kind het beste kan vermijden; • Steun het kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt; • Laat het kind opschrijven wat het heeft meegemaakt; • Leer het kind voor zichzelf op te komen; • Geef het kind verantwoordelijkheden; • Bedenk samen met het kind antwoorden of pakkende opmerkingen; • Stimuleer het ontwikkelen van sociale vaardigheden; Laat het kind deelnemen aan een sociale vaardigheidstraining.
--	---

Alle activiteiten worden vastgelegd in het dossier door de leerkracht

Sanctiebeleid

Bij pestbeleid past ook een sanctiebeleid. Het moet voor iedereen duidelijk zijn welke maatregel bij welk gedrag genomen wordt. Het moet ook duidelijk zijn wie in welke situatie een sanctie kan opleggen.

Gedrag	Sanctie	Door wie?
Eenmalig geconstateerd pestgedrag.	Gesprek over omgangsregels; ingaan op eventuele sancties (zie <i>mogelijke straffen hieronder</i>).	Leerkracht.
Pesten blijft doorgaan.	Gesprek met ouders. De medewerking van ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. Mogelijke straffen: Straffend gesprek Powerpoint presentatie maken over de scheldwoorden, duidelijkheid scheppen over woorden; “wat betekent dat nou...?” Lezen van boeken over thema pesten en gevolgen daarvan. De mogelijkheid bieden om boeken mee te geven aan ouders. Binnenblijven tijdens pauzes, met bv. de opdracht: een opstel schrijven over “hoe ervaart de ander jouw gedrag?” Kind later naar huis laten gaan in overleg met de ouders/verzorgers.	Leerkracht en intern begeleider.
Pesten blijft toch doorgaan.	Gesprek met ouders / verzorgers, als voorgaande acties op niets uitlopen. Bij aanhoudend pestgedrag schakelen we externe hulp in.	Leerkracht in overleg met intern begeleider en directie.

	Sociale vaardigheidstraining via schoolmaatschappelijk werk, schoolbegeleidingsdienst, particulier bureau, jeugdzorg of schoolarts.	
Negatief gedrag blijft gehandhaafd. Geen verbetering merkbaar.	In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.	Schooldirecteur in overleg met algemeen directeur van CNS.

8. Wat te doen bij het in gebreke blijven van de school?

Ouders kunnen, ondanks alle inspanningen, niet tevreden zijn over de aanpak van de school van het pestprobleem. Als de gesprekken niet meer soepel verlopen, kunnen ouders gewezen worden op de mogelijkheid van bemiddeling door de externe vertrouwenspersoon. Zij kan ouders helpen bij het bespreekbaar maken van hun probleem. Ouders hebben het recht om een klacht in te dienen bij de klachtencommissie van de vereniging. Kijk hiervoor in de schoolgids van CNS-basisschool Wilhelmina.

Hanneke Schaap
Intern begeleider
Anti-pestcoördinator

10. Ondertekening van het protocol

Directie:

Medezeggenschapsraad (oudergeleding):

Medezeggenschapsraad (personeelsgeleding):